

University of Essex

**Jak nauczać tłumaczenia na lekcjach
języka polskiego?
Poziom A-level (Paper 3): Tłumaczenie z
języka angielskiego na polski**

Szkolenie PMS, 28.01.2021

Dr Joanna Rzepa
joanna.rzepa@essex.ac.uk

Plan webinarium:

1. Tłumaczenie z języka angielskiego na język polski:

- gramatyka
- leksyka
- kwestie kulturowe

2. Tłumaczenie na egzaminie A-level (Paper 3):

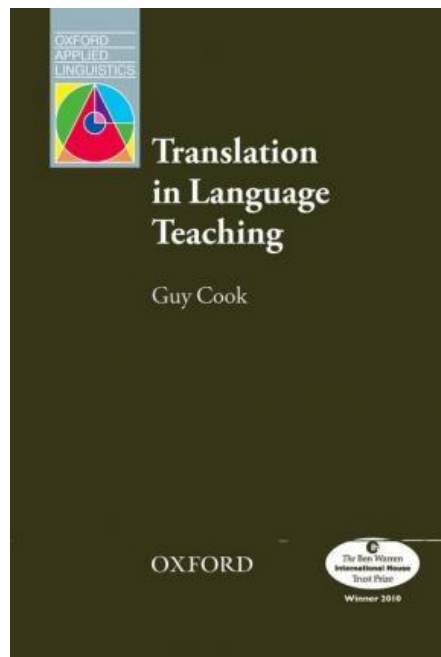
- Jak przygotować uczniów do egzaminu?
- Jak opracować odpowiednie ćwiczenia tłumaczeniowe?

3. Lekcja tłumaczeniowa na poziomie A-level

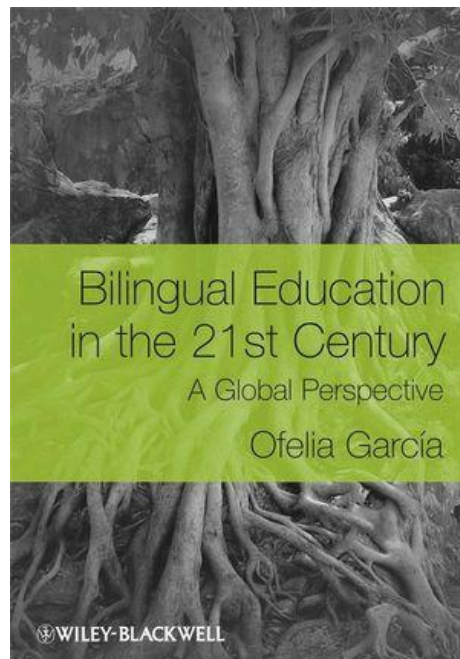
- Omówienie przykładowego konspektu lekcji

Tłumaczenie w dydaktyce językowej

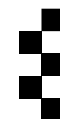
Guy Cook, *Translation in Language Teaching*, Oxford: Oxford University Press, 2010

Ofelia García, *Bilingual Education in the 21st Century: A Global Perspective*, Oxford: Wiley-Blackwell, 2009

Tłumaczenie dydaktyczne w nowoczesnym kształceniu językowym, pod red. Ewy Lipińskiej i Anny Seretny, Kraków: Księgarnia Akademicka, 2016

Zastosowanie przekładu w dydaktyce:

Nauczanie tłumaczenia z języka angielskiego na polski

Tłumaczenie:

- jest procesem naturalnym i cechą bilingwizmu,
- jest podstawowym myślowym i językowym układem odniesienia uczniów dwujęzycznych; nie da się tłumaczenia wyeliminować z procesu myślenia uczniów,
- przyczynia się do naturalnego porównywania języka wyjściowego i docelowego, co prowadzi do pogłębionej refleksji językowej,
- pozwala na szybkie i efektywne sprawdzenie umiejętności rozumienia tekstu pisanego,
- prowadzi do przyzwyczajenia i neutralizowania interferencji językowych.

Zobacz:

- Guy Cook, *Translation in Language Teaching*, Oxford: Oxford University Press, 2010
- Anna Dunin-Dudkowska, „Tłumaczenie profesjonalne i dydaktyczne a glottodydaktyka”, w: *Tłumaczenie dydaktyczne w nowoczesnym kształceniu językowym*, pod red. Ewy Lipińskiej i Anny Seretny, Kraków: Księgarnia Akademicka, 2016

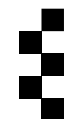
University of Essex

Tłumaczenie z języka angielskiego na polski

Arkadiusz Belczyk, *Poradnik tłumacza z angielskiego na nasze*, Kraków: Idea, 2002/2004/2007

Strona internetowa: www.serwistlumacza.com

University of Essex

Tłumaczenie z języka angielskiego na polski: Dla zainteresowanych

Elżbieta Tabakowska, *O przekładzie na przykładzie. Rozprawa tłumacza z Europą* Normana Daviesa, Kraków: Znak, 1999

Stanisław Barańczak, *Ocalone w tłumaczeniu: szkice o warsztacie tłumacza poezji z dodatkiem małej antologii przekładów-problemów*, Kraków: Wydawnictwo A5, 2004

University of Essex

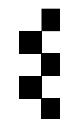
Materiały audiowizualne

- 1. Instytut Książki, Cykl „Wytłumaczenia” w reżyserii Sławomira Paszkieta:**

https://www.youtube.com/playlist?list=PLiDI9zCJKudpqdnS5du_fGOkTGumOknPV

- 2. Instytut Książki, Cykl „Nasi tłumacze”:**

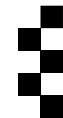
<https://www.youtube.com/playlist?list=PLiDI9zCJKudowuGgGg5lxyep525k1-GeU>

Tłumaczenie dydaktyczne

Przy opracowywaniu ćwiczeń rozwijających kompetencję tłumaczeniową należy wziąć pod uwagę:

- poziom znajomości obu języków,
- dotychczasowe doświadczenie tłumaczeniowe uczniów,
- poziom trudności tekstu (gramatykę, leksykę, elementy kulturowe)

Tłumaczenie z języka angielskiego na polski:

Zagadnienia gramatyczne

1. rzeczownik:

- **przedimek (the, a/an)**
- **rodzaj i liczba**
- **przydawka rzeczownikowa i przymiotnikowa**

2. czasownik:

- **aspekt**
- **mowa zależna**

3. składnia

- **szyk zdania**
- **zдания przeczące**

Tłumaczenie z języka angielskiego na polski: Zagadnienia gramatyczne

Proszę przetłumaczyć na język polski:

1. I have never been to Italy.
2. She called me and asked if I was at school.
3. He was given this award at last year's London Book Fair.

Tłumaczenie z języka angielskiego na polski: Zagadnienia gramatyczne

Proszę przetłumaczyć na język polski:

1. I have never been to Italy. – Nigdy nie byłam/byłem we Włoszech.
2. She called me and asked if I was at school. – Zadzwoiła do mnie i zapytała, czy jestem w szkole.
3. He was given this award at last year's London Book Fair. – Otrzymał tę nagrodę na ubiegłorocznych Londyńskich Targach Książki.

Tłumaczenie z języka angielskiego na polski:

Kwestie leksykalne

- 1. fałszywi przyjaciele (*false friends*)**
- 2. związki frazeologiczne**
- 3. nazwy własne**
- 4. odpowiedni dobór słownictwa (styl i rejestr)**

Tłumaczenie a kwestie leksykalne

Proszę przetłumaczyć na język polski.

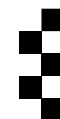
1. Alex used a pay-as-you-go phone.
2. The Refugee Minister is working on a new bill.
3. Please fill out this form.
4. Hopefully, such a tragedy will never happen again.

Tłumaczenie a kwestie leksykalne

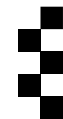
Proszę przetłumaczyć na język polski.

1. Alex used a pay-as-you-go phone. – Alex korzystał/korzystała z telefonu na kartę.
2. The Refugee Minister is working on a new bill. – Minister ds. uchodźców pracuje nad projektem nowej ustawy.
3. Please fill out this form. – Proszę wypełnić ten formularz.
4. Hopefully, such a tragedy will never happen again. – Należy / Można tylko mieć nadzieję, że taka tragedia już się więcej nie powtórzy.

Tłumaczenie z języka angielskiego na polski: Tłumaczenie a kwestie kulturowe

Are you hungry?

University of Essex

Tłumaczenie z języka angielskiego na polski:

Tłumaczenie a kwestie kulturowe

Are you hungry?

1. Czy jesteś głodny?
2. Czy jesteś głodna?
3. Czy jesteście głodni?
4. Czy jesteście głodne?
5. Czy jest pan głodny?
6. Czy jest pani głodna?
7. Czy są panowie głodni?
8. Czy są panie głodne?
9. Czy są państwo głodni?

Tłumaczenie z języka angielskiego na polski:

Tłumaczenie a kwestie kulturowe

- 1. formy grzecznościowe**
- 2. tradycje i obyczaje**
- 3. święta i imprezy cykliczne**
- 4. system prawny**
- 5. ustrój polityczny**
- 6. szkolnictwo**
- 7. powszechnie rozpoznawane postacie (politycy, artyści, celebryci)**
- 8. odwołania do wydarzeń historycznych, dzieł literackich, dzieł sztuki, programów telewizyjnych itp.**

Tłumaczenie z języka angielskiego na polski: Tłumaczenie a kwestie kulturowe

Proszę przetłumaczyć poniższe wyrażenia na język polski:

1. Good Friday
2. Home Office
3. To Whom It May Concern (nagłówek w dokumencie niemającym określonego adresata)
4. Joseph Conrad, *Heart of Darkness*

Proszę przetłumaczyć poniższe zdania na język polski:

1. Rome wasn't built in a day.
2. Many shops are closed on bank holidays.
3. All Souls' Day, which is celebrated on 2nd November, is a day when people in Poland visit cemeteries to light candles.

Tłumaczenie z języka angielskiego na polski:

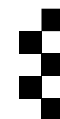
Tłumaczenie a kwestie kulturowe

Proszę przetłumaczyć poniższe wyrażenia na język polski:

1. Good Friday – Wielki Piątek
2. Home Office – (brytyjskie) Ministerstwo Spraw Wewnętrznych
3. To Whom It May Concern (nagłówek w dokumencie niemającym określonego adresata) – zaświadczenie, referencje, upoważnienie itp.
4. Joseph Conrad, *Heart of Darkness* – Joseph Conrad LUB Józef Konrad Korzeniowski, *Jądro ciemności*

Proszę przetłumaczyć poniższe zdania na język polski:

1. Rome wasn't built in a day. – Nie od razu Kraków zbudowano.
2. Many shops are closed on bank holidays. – Wiele sklepów jest zamkniętych w dni wolne od pracy.
3. All Souls' Day, which is celebrated on 2nd November, is a day when people in Poland visit cemeteries to light candles. – Dzień Zaduszny (Zaduszki), obchodzony 2 listopada, jest dniem, kiedy Polacy odwiedzają cmentarze, żeby zapalić znicze.

Egzamin A-level: Paper 3

Translation into target language task

Question 5

0 5 Polskie tradycje i ich źródła

Przeczytaj tekst mówiący o tradycjach wielkanocnych, a następnie przetłumacz **na język polski** zamieszczony pod nim tekst angielski.

Każdy kraj charakteryzuje się pewnymi głęboko zakorzenionymi tradycjami. W Polsce najważniejszym świętem w kalendarzu chrześcijańskim jest niewątpliwie Wielkanoc. Wielu Polaków nie wyobraża sobie tego święta bez święconki – pokarmów przynoszonych do kościoła i święconych w sobotę, a spożywanych na śniadanie w Niedzielę Wielkanocną. Każdy pokarm ma określony symbol, np. jajka symbolizują zmartwychwstanie, chleb - Chrystusa, sól - oczyszczenie, chrzan - cierpienie, a szynka bądź kielbasa utożsamiana jest z obfitością. Niedziela to rodzinna uczta i świętowanie, świąteczny poniedziałek zaś nazywany jest Lanym, jako że głównym wydarzeniem jest bitwa wodna z rodziną, sąsiadami czy nawet nieznajomymi. Woda ma tu też symboliczny charakter i oznaczać ma czystość oraz chrzest.

Korzystając ze słownictwa zawartego w polskim artykule przetłumacz poniższy tekst na język polski.

Although traditionally a holy day, Easter Monday in Poland is these days most often connected with a specific practical joke – throwing water over people, sometimes over complete strangers. The day is called Smigus Dyngus or Wet Monday and, even when sunny, it's advisable to venture out only with an umbrella and a good sense of humour.

The roots of this practice are thought to be in the tradition of baptism (from the Christian perspective) and a more general spring purification (from pagan tradition). Some connect it with Mieszko I of Poland, who married and became a Christian on Easter Day in 966 AD.

[10 marks]

University of Essex

Kryteria oceny

MARK SCHEME

Section B Translation (into target language)

Guidance on level of accuracy in translations into the target language

Errors of spelling

Errors of spelling will not be tolerated.

Prefixes and suffixes, inflection of nouns and adjectives, conjugation of verbs and the use of appropriate tenses and aspects (perfective / imperfective) must be correct.

Errors of gender

Errors of gender will not be tolerated. Genders of nouns are clearly an area where guidance can be provided in the passage that supports the translation task.

Alternative answers

Alternative answers offered by the candidate – even if one is in brackets – will be rejected unless both answers are correct.

A successful translation

A successful translation is one which includes each element of the text to be translated and where there is no omission or paraphrase.

Repeated errors

Where a candidate repeats the same error within a question, no further penalty will be imposed in awarding the mark.

Tłumaczenie na egzaminie A-level (2018)

Przetłumacz na polski następujący tekst.

[20 marks]

I was delighted to work for the firm – my wildest dreams come true. A room, a desk a typewriter, a cigarette in the morning as I walked from Charing Cross, an avenue of golden light.

One of my jobs was to rewrite research notes for academic men I never saw. I enjoyed this, but my principal duty revolved around a tray on my desk that would be filled with letters I was to type up. They were mainly written by the director of the firm, a man called Edmund Reede. Pamela told me Reede was in his sixties and had a short temper. In the war, he had something to do with recovering art confiscated by the Nazis, but she did not know any more. The name Edmund Reede embodied for me a typical Englishman – three piece suit, slicked back hair, gold watch, foxhunting. We studied men like him at school – protected, rich gentlemen. The firm was a bit like that, the world I wanted to be in, and just by typing the letters I felt closer to it all. And the best thing was I was fast. So once I had finished their letters, I used the spare time to type my own work and dreamt that it would be published one day.

Źródło: <https://www.aqa.org.uk/subjects/languages/as-and-a-level/polish-2685/past-papers-and-mark-schemes>

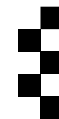

University of Essex

Examiner's report

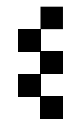
Students are reminded that their translation should be as close to the original text as possible. They are advised to read their finished translation through once they have finished it to make sure it makes sense and that there are no gaps. Where students are unsure of a word, a good guess is often better than leaving blank spaces or omitting the sentence altogether.

Some of the words and phrases that caused problems in this year's translation were 'firm', 'cigarette', 'typewriter', 'short temper', 'in his sixties', 'fox hunting', and 'three piece suit'. The word 'letters' caused some problems because it has two meanings in English which are rendered by different words in Polish. The first, *listy*, was required in the text. This was usually rendered correctly the first time it occurred, but many students then used *lity* when it occurred a second time towards the end of the text. 'Director of the firm' caused some confusion; some students used *reżyser*, film director, rather than *dyrektor*, which was the word required here. Another common source of confusion was the word 'principal'; some students mistook this for a noun and translated this sentence as *jednym z moich obowiązków dyrektora było przepisywanie listów*.

Planowanie dydaktyczne a nauczania tłumaczenia

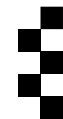
Ćwiczenia rozwijające tłumaczenie należy łączyć z ćwiczeniami rozwijającymi inne sprawności: przede wszystkim sprawność rozumienia tekstu pisanego oraz słuchanego, ale również mówienia i pisanie.

Zasada stopniowania trudności

Opracowując lekcję mającą na celu rozwijanie kompetencji tłumaczeniowej należy kierować się zasadą stopniowania trudności:

1. tłumaczenie pojedynczych wyrazów → związków frazeologicznych → pojedynczych zdań → krótszych tekstów → dłuższych tekstów
2. ćwiczenia niewymagające produkcji językowej → ćwiczenia wymagające produkcji językowej

Tłumaczenie na egzaminie A-level (2017)

Przetłumacz na polski następujący tekst.

[20 marks]

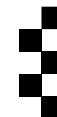
Nation of awkward teens

One of the country's top business leaders has warned of a 'lost generation' of teenagers who are so socially awkward that they are unable to shake hands, make eye contact or even smile at a stranger.

A chief executive who employs 135 000 staff worldwide, says many youngsters are turning up for interviews lacking basic social skills. "There is a real danger that we will have a lost generation of youngsters if we do not help them develop the skills they will need for the new world of work," he told young people in an east London secondary school. He was showing a group of 13-year-olds how to stand up straight, shake hands with a firm grip, smile and walk across a room with confidence.

Parents, teachers and bosses should help youngsters to gain the social confidence they need to survive in an increasingly competitive global job market. Without these skills, today's teens will be left behind in an international race for jobs.

Źródło: <https://www.aqa.org.uk/subjects/languages/as-and-a-level/polish-2685/past-papers-and-mark-schemes>

University of Essex

Examiner's report

Common inaccuracies and errors included:

nation – *narodowa, jednostka, nacjonalizm*

unable to shake hands – *nie potrafią trząść rękami, utrzęsnać rękę, potrząsnąć z kimś rękę, przywitać się rękami, przywitać się ręką.*

a chief executive – *szeef kuchni, ekskluzywny szeef, szeef ekskluzywnej kuchni.*

social skills – *nie mając socjalistycznych sztuk.*

interview – *przesłuchanie, wywiadówka, wywiady robotnicze.*

firm grip – *firmowym uściskiem, ciasnym uchwytem, podać rękę w firmie.*

worldwide – *wśródziemnie.*

internacional race for jobs – *całoświatowym rejsie do prac, internacjonalnym wyścigu po pracę.*

